

TOIMINTAKERTOMUS VUODESTA 2015

Hyväksytty hallituksen kokouksessa 6.4.2016

1. YLEISTÄ

Vuosi 2015 oli Finnwatchille suurien muutosten aikaa. Suomen hallituksen vaihtuminen vuoden 2015 keväällä muutti voimakkaasti niin yritys vastuukeskustelua ja -politiikkaa kuin kansalaisjärjestöjen toimintaedellytyksiä Suomessa. Kansalaisjärjestöjen, mukaan lukien useiden Finnwatchin jäsenjärjestöjen, rahoitusta leikattiin lähes 50 prosenttia. Finnwatchin toiminnalle keskeiset julkiset rahoituslähde jäädytettiin vuonna 2015 kokonaan. Yhdistys paikkasi rahoituskanavien jäädytyksestä aiheutuneen budjettivajeen kansalaisilta kerätyllä joukkorahoituksella.

Yhdistyksen hallitus laati Finnwatchille uuden strategian vuosille 2015–2017. Muuttuneesta kotimaisesta poliittisesta tilanteesta johtuen uusi strategia korostaa Finnwatchin roolia kansainvälisenä yritys vastuun asiantuntijana ja vaikuttajana. Strategisia tavoitteita asetettiin neljä: 1) Finnwatchin työ saa yritysten toiminnassa aikaan konkreettisia positiivisia muutoksia, 2) Finnwatchin kansainvälinen tunnettuus ja vaikuttavuus lisääntyy, 3) Tutkimusten laatu pidetään erinomaisella tasolla ja yhdistyksen resursseja kasvatetaan kansainvälisen asiantuntija-aseman saavuttamiseksi ja 4) Finnwatch edustaa laajasti suomalaista kansalaisjärjestökenttää. Strategia esiteltiin yhdistyksen vuosikokoukselle toukokuussa 2015.

Merkittävistä toimintaympäristön muutoksista huolimatta Finnwatch tuotti perustehtävänsä mukaisesti yritys vastuukysymyksiä tarkastelevia tutkimuksia ja teki vaikuttamistyötä toimintasuunnitelmassa määriteltyjen painopisteiden mukaisesti keskittyen yritystoiminnan ihmisoikeusvaikutuksiin, verosuunnittelun globaaleihin vaikutuksiin sekä elämiseen riittävään palkkaan. Tutkimuksia tuotettiin jäsenten toimeksiannoista sekä Ihmisarvoisen työn ohjelman ja Kestävän talouden ohjelman kautta. Vuoden 2015 alussa toiminnan henkilöresursseja kasvatettiin palkkaamalla uusi kokopäiväinen tutkija.

2. TUTKIMUKSET, SELVITYKSET JA ARTIKKELITUOTANTO

Vuonna 2015 julkaistiin seuraavat raportit:

- 13.02.2015 ELÄMISEEN RIITTÄVÄ PALKKA IHMISOIKEUTEN
Laskentamalli ja suositukset
Rahoittaja: SASK
- 04.03.2015 HUIPPUTEKNOLOGIAN TAKAPIHALLA
Työelämän oikeudet Wärtsilän arvoketjuissa
Rahoittaja: SASK, Ammattiliito Pro, Insinööriliitto, Metalliliitto
- 13.03.2015 VIIDAKON UUDET LAIT
Sertifiointijärjestelmien ja IOI Groupin vastaukset Finnwatchin 'Viidakon lait'
-selvitykseen
Rahoittaja: Ihmisarvoisen työn ohjelma
- 15.04.2015 KOHTI VEROPARATIISIVAPAITA OSTOJA

Miten veronmaksun vastuullisuus voidaan huomioida julkisissa hankinnoissa?

Rahoittaja: Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL

- 19.05.2015 LASITEHTAAN PAREMMAT TYÖOLOJOT
Seurantaraportti: Iittala ja Marimekko Thaimaassa
Rahoittaja: Ulkoasiainministeriö, Ihmisarvoisen työn ohjelma
- 03.06.2015 FOLLOW-UP STUDY
Improvements at Tuna Fish Factories in Thailand
Rahoittaja: Euroopan unioni (Supply Change -hanke)
- 03.09.2015 VALTIOENEMMISTÖISTEN YHTIÖIDEN VERORAPORTIT
Maakohtaisia tietoja ei edelleenkään avata
Rahoittaja: Ulkoasiainministeriö, Kestävän talouden ohjelma
- 13.10.2015 VASTUULLISEMPIA KUMIKÄSINEITÄ?
Seurantaraportti Siam Sempermedin työoloista
Rahoittaja: Ihmisarvoisen työn ohjelma, Norjan sairaanhoitopiirien ostoyhtymä Hinas
- 25.11.2015 TYÖTÄ TARJOLLA VELAKSI
Työolot Thaimaan broileriteollisuudessa
Rahoittaja: Euroopan unioni (Supply Change -hanke), Ihmisarvoisen työn ohjelma
- 15.12.2015 ON THE BORDERLINE OF RESPONSIBILITY
Case studies on the production of Tokmanni's own imports products in Thailand
Rahoittaja: Ulkoasiainministeriö, Ihmisarvoisen työn ohjelma

Vuoden 2015 aikana laadittiin myös laajaa auditointi- ja sertifiointimerkkien laatua käsitellyttä selvitystä, jonka rahoittamiseen osallistuivat niin SASK, EU-rahoitteinen Supply Change -hanke kuin Ihmisarvoisen työn ohjelma. Lisäksi valmisteltiin kahvituotannon vastuullisuutta käsitellyttä tutkimusta (rahoittajana Ihmisarvoisen työn ohjelma) sekä Thaimaan siirtotyöntekijöiden rekrytointiprosesseihin liittyvää selvitystä. Raportit julkistetaan vuoden 2016 keväällä.

Selvitysten ja tutkimusten lisäksi Finnwatch julkaisi vuonna 2015 yhteensä 52 verkkosivuartikkelia, tiedotetta ja blogia.

3. VIESTINTÄ

Mediaviestintä

Finnwatchin julkaisuista viestittiin toimittajille ja tiedotusvälineille lähettämällä tiedotteita ja ennakkotiedotteita sekä viestimällä aktiivisesti sosiaalisen median kanavissa Facebookissa ja Twitterissä.

Kaikkien vuoden 2015 aikana tulleiden mediaosumien yhteenlaskettu määrä oli 1 526. Finnwatch käytti mediaseurannassa Meltwater-työkalua. Mediahuomion pientä laskua edellisvuoteen verrattuna selittää Andy Hallin Thaimaassa pidetyn oikeudenkäynnin saama runsas mediahuomio vuonna 2014 (vuonna 2014 Finnwatch sai 1 700 mediaosumaa). Meltwaterista saatujen tietojen mukaan Finnwatchin saama kansainvälinen huomio keskittyi erityisesti Yhdysvaltoihin (365kpl).

Myös Thaimaasta (61kpl) ja Euroopasta (160kpl) tuli monta mediaosumaa vuoden mittaan. Suomalaisista medioista kaikista eniten osumia tuli Maailma.netistä, Kansan uutisista, Yleltä ja Taloussanomista. Suomessa tulleita mediaosumia oli yhteensä 732 kpl.

Ehdottomasti eniten mediaosumia vuonna 2015 keräsi marraskuussa julkaistu broilertutkimus. Lisäksi suklaavertailut pääsiäisenä ja joulun alla olivat suosittuja.

Mediaviestinnän kehittämiseksi tilattiin vuoden 2015 lopussa Taloustutkimuksen PR-barometri-tutkimus, jonka avulla kartoitetaan toimittajien näkemyksiä yhdistyksen viestinnän laadusta. Barometrin tulokset saadaan vuoden 2016 puolella.

Suora viestintä kansalaisille

Yhdistyksen verkkosivujen ylläpitoliittymää päivitettiin ja kehitettiin vuoden 2015 keväällä käytettävyyden parantamiseksi. Kehitystöistä huolimatta sivusto joutui toistuvien verkkohyökkäyksien kohteeksi syksyllä 2015. Sivuston korjaamiseen ja puhdistamiseen sekä tietoturvan parantamiseen kului runsaasti aikaa ja vuoden lopussa tehtiin päätös siirtää verkkosivusto Kepan palvelimelta verkkosivun ylläpidosta vastaavan yrityksen palvelimelle.

Finnwatchin Facebook-sivujen fanimäärä nousi vuoden 2014 lopun 2 300 fanista 6 000 faniin. Twitter-tilin seuraajien määrä nousi vuoden 2015 alun 200 seuraajasta noin 1 400 seuraajaan. Runsaasti kasvaneet seuraajamäärät johtuivat pitkälti vuoden 2015 lopussa aloitetusta joukkorahoituskampanjasta, jonka aikana toteutettiin myös pieniä määriä maksullista Facebook-mainontaa.

4. KEHITYSYHTEISTYÖHANKE

Finnwatch ja thaimaalainen kansalaisjärjestö Migrant Worker Rights Network (MWRN) aloittivat kolmen vuoden yhteistyöhankeen, jonka tavoitteena on vahvistaa siirtotyöntekijöiden kykyä neuvotella työehdoista sekä parantaa siirtotyöntekijöiden elämänlaatua Thaimaassa.

Hankkeen puitteissa toteutetaan muun muassa tutkimustyötä koskien siirtotyöntekijöiden työoloja Euroopan markkinoille tuotteita tuottavissa thaimaalaisissa vientiyrityksissä, koulutetaan työntekijöitä työelämän oikeuksista, annetaan lainopillista neuvontaa sekä vahvistetaan MRWN:n hallinnollista kapasiteettia ja rekrytoidaan järjestölle uusia jäsenmaksua maksavia jäseniä.

Hankkeen suunnitellut toiminnot toteutuivat hyvin. Lähes kaikissa toiminnoissa osallistujamäärät ylittivät selvästi hankesuunnitelman arvion ja useassa toiminnossa päästiin jo koko hankkeen kolmivuotisen tavoitteeseen.

Hankkeen toimintoihin osallistui yli 10 000 siirtotyöntekijää. Hankkeen puitteissa järjestetty lakineuvonta kanavoi siirtotyöntekijöille lähes 411 000 euroa korvauksia työelämän oikeuksien rikkomuksista. Lisäksi rekrytointimaksuilla velkaannutettujen siirtotyöntekijöiden velkoja saatiin leikattua arviolta 35 700 euroa.

Hankkeessa järjestettiin lukuisia koulutustilaisuuksia sekä järjestäytymistyöpajoja siirtotyöntekijöille. Lisäksi MWRN:n henkilökuntaa koulutettiin ja heidän hallinnollinen kapasiteettinsa vahvistui huomattavasti hankkeen ensimmäisen vuoden aikana.

MWRN avasi hankesuunnitelman mukaisesti uuden toimiston, joka on nyt täysin toiminnassa ja

siellä työskentelee kolme vakituista työntekijää. Tämä mahdollistaa siirtotyöntekijöiden työelämän oikeuksien parantamisen entistä laajemmalla alueella.

Hankkeessa toteutettiin tutkimuksia suomalaisten ja eurooppalaisten yritysten alihankintaketjuissa Thaimaassa sekä käytiin vuoropuhelua eurooppalaisten yritysten kanssa. Hankkeen osana julkaistu Finnwatchin raportti käsitteli Tokmannin hankintaketjua ja se sai laajaa mediahuomiota Suomessa. Raportin avulla herätettiin keskustelua rekrytointimaksujen ongelmallisuudesta.

5. JÄSENISTÖ, YHTEISTYÖJÄRJESTÖT JA VARAINHANKINTA

Finnwatchin toimisto tiedotti hallituksen jäsenille operatiivisesta toiminnasta hallituksen kokousten yhteydessä läpikäydyillä toimistoraporteilla. Hallitukselle pyrittiin toimittamaan etukäteen myös tiedotteiden ja raporttien sisällöt. Finnwatchin tutkimusten julkaisuajankohdat ja aiheet sovittiin yhdessä rahoittajien ja kumppanijärjestöjen kanssa. Jäsenjärjestöjen ja muiden keskeisten sidosryhmien asiantuntemusta käytettiin hyväksi raporttien sisällön relevanssin ja oikeellisuuden varmistamiseksi.

Vuonna 2015 Finnwatchin jäsenjärjestöksi liittyi Kuluttajaliitto. Ihmisarvoisen työn ohjelman kumppaneina jatkoivat Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL, Tehy, Ammattiliitto Pro, Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL, TEAM, Solidaarisuus ja Palvelualojen Ammattiliitto PAM. Kestävän talouden ohjelman kumppaneina toimivat SAK, STTK, Akava, Kepa ja Attac.

Ihmisarvoisen työn ohjelman yhteistyökumppaneita kuultiin erillisissä kuulemistilaisuuksissa ja tutkimusaiheet valittiin järjestöiltä tulleiden ehdotusten pohjalta. Kumppaneille tiedotettiin tutkimushankkeiden ja niihin liittyvän vaikuttamistyön etenemisestä myös erillisillä sähköpostikoosteilla. Myös Kestävän talouden ohjelman kumppaneita tavattiin säännöllisesti vuoden 2015 aikana.

Joukkorahoituskampanja tuotti yhteensä 51 840 euroa. Maksoimme palvelun käytöstä yhteensä 7463,70 euroa (Mesenaatti 5589€ + Holvi 1874,70€). Noin 14 prosenttia joukkorahoituskampanjan tuotoista meni kampanjan kulujen kattamiseen.

5. MUUT SIDOSRYMÄT JA VAIKUTTAMISTYÖ

- Yhdistys jatkoi aktiivista dialogia yritysten kanssa. Vuoropuhelua käytiin erityisesti Finnwatchin tuottamiin julkaisuihin liittyen, mutta yrityksiä tavattiin myös muissa merkeissä. Kiinnostus Finnwatchin työhön ja yritysvastuuasiantuntemukseen kasvoi myös vuonna 2015, mikä näkyi lisääntyneinä yritystapaamisten ja puhujapyyntöjen määrinä. Joulukuussa 2015 järjestettiin yrityksille Thaimaan siirtotyöntekijöiden tilannetta koskeva pyöreän pöydän keskustelu, johon osallistui myös ihmisoikeuspuolustaja ja tutkija Andy Hall.
- Osana YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden kansallista toimeenpanoa ulkoministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö järjestivät pyöreän pöydän keskusteluja päivittäistavarakaupan ihmisoikeusvastuun määrittelyä varten. Finnwatch osallistui aktiivisesti tähän prosessiin, jonka aikana osallistujat tapasivat ulkoministeriössä kuusi kertaa ja työstivät kommentteja ja ehdotuksia kokouksien välisenä aikana. Yhteinen näkemys julkaistiin syksyllä 2015.

- Yhdistyksen resursseja jouduttiin jälleen käyttämään thaimaalaisen Natural Fruit -yrityksen Finnwatchin tutkija Andy Hallia vastaan nostaman oikeusjutun seuraamiseen ja valmisteluun.
- Finnwatch toimi aktiivisesti European Coalition for Corporate Justice ECCJ:ssä ja Finnwatchin edustaja osallistui vuonna 2015 ECCJ:n vuosikokoukseen Brnossa. Lisäksi Finnwatch jatkoi jäsenenä avoimempia rahoitusmarkkinoita ajavassa Financial Transparency Coalition -verkostossa sekä yritysten vaikutusvaltaa EU:ssa valvovassa Alter-EU -verkostoissa.
- Vuoden 2015 aikana Finnwatch jatkoi yhteistyötä Tax Justice Networkin, Eurodadin sekä muiden vero-oikeudenmukaisuutta edistävien kansainvälisten järjestöjen ja verkostojen kanssa.
- Finnwatch toimi aktiivisesti myös julkisten hankkijoiden kansainvälisessä European Working Group on Ethical Public Procurement -verkostossa.
- Finnwatch osallistui työ- ja elinkeinoministeriön alaisen yritys- ja yhteiskuntavastuun neuvottelukunnan (YHVA) kokouksiin ja raportoi YHVAn toiminnasta järjestöjen Finnwatchers-listalle.

Vuonna 2015 Finnwatch lähetti lukuisia kannanottoja itsenäisesti tai yhdessä muiden järjestöjen kanssa. Finnwatchin lausunnot ja kannanotot vuonna 2015 olivat:

01.12.2015	Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle asiakirjasta ”Yhteiskuntavastuun työsuunnitelma: Kasvua kestäväällä liiketoiminnalla”
13.11.2015	Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle OECD:n toimintaohjeisiin liittyvän kansallisen yhteiselimen uudelleenjärjestelystä
03.11.2015	Lausunto valtiovarainvaliokunnan verojaostolle tehokkaan katumisen lakiehdotuksesta
26.10.2015	Avoin kirje ministeri Toivakalle: Konfliktimineraalien kauppaa koskeva EU:n lainsäädäntöhanke
22.10.2015	Lausunto lakivaliokunnalle tehokkaan katumisen lakiehdotuksesta
15.10.2015	Lausunto ulkoasiainvaliokunnalle valtion talousarvioesityksestä vuodelle 2016
09.10.2015	Lausunto valtiovarainvaliokunnan verojaostolle valtioneuvoston selvityksestä koskien Euroopan komission tiedonantoa Euroopan unionin oikeudenmukaisesta ja tehokkaasta yhtiöverojärjestelmästä
19.08.2015	Avoin kirje Thaimaan pääministerille Prayuth Chan-ochalle Andy Hallin oikeudenkäyntiin liittyen
27.07.2015	Lausunto Yhdysvaltain ulkoministeri John Kerryille 27.7. julkaistun Trafficking in Persons -raportin Thaimaata koskevasta luokituksesta

- 03.07.2015 Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle hankintalainsäädännön kokonaisuudistuksen valmisteluryhmän mietinnöstä
- 01.05.2015 Lausunto Yhdysvaltain ulkoministeri John Kerryille: Thailand's designation in the 2015 Trafficking in Persons Report
- 24.04.2015 Hankintalain kokonaisuudistus – lausunto lainvalmistelutyöryhmän jäsenille
- 23.03.2015 Avoin kirje kehitysministeri Paaterolle: Finnwatchin toiminnan perusrahoitus
- 02.02.2015 Lausunto työ- ja elinkeinoministeriölle kirjanpitolain muutostarpeita pohtineen työryhmän mietinnöstä

6. HENKILÖSTÖ

Yhdistyksessä työskenteli vuonna 2015 yhteensä neljä työntekijää: kaksi tutkijaa, hallinto ja tutkimuskoordinaattorina ja toiminnanjohtaja. Uudeksi tutkijaksi keväällä 2015 palkattiin Anu Kultalahti. Määräaikaisena tutkimusassistenttina toimineen Sanna Ristimäen työsuhde vakinaistettiin. Ristimäki toimii hallinto ja tutkimuskoordinaattorina. Toiminnanjohtajana jatkoi Sonja Vartiala sekä tutkijana ja lakimiehenä Henri Telkki. Telkki siirtyi lokakuussa 2015 vapaalle tekemään ulkoasiainministeriön ihmisoikeustuomioistuini- ja sopimusasioiden yksikön lainsäädäntösihteerin sijaisuutta.

7. TALOUS

Yhdistyksen taloustilanne vuonna 2015 oli hyvä ja rahaa pystyttiin siirtämään taseeseen puskuriksi mahdollisia taloudellisesti haastavampia vuosia varten. Vuonna 2015 tehdyn ripeän varainhankinnan myötä yhdistyksen toiminta pystyttiin turvaamaan myös vuodelle 2016. Lokajoulukuussa 2015 järjestetyn joukkorahoituskampanjan nettotuotto vuodelle 2016 oli 44 376,3 euroa. Kerätyillä varoilla paikataan Finnwatchin rahoitusikkunoiden jäädytyksestä aiheutunutta budjettivajetta vuodelle 2016.

Yhdistyksen tulot (ennen jäsenmaksuja) olivat 291 515,24 euroa ja menot 260 406,29 euroa. Jäsen- ja kannatusjäsenmaksutuloja oli 8 340 euroa. Ulkoministeriöltä saatiin 60 000 euroa hankerahoitusta viestintä- ja globaalikasvatushankkeeseen ja 67 650 euroa kehitysyhteistyöhankkeeseen. Tästä rahoituksesta 49 275,84 euroa kanavoitiin hankesuunnitelman mukaisesti Thaimaan hankekumppanille MWRN:lle. Lisäksi ulkoministeriöltä saatiin 5 214,15 euroa EU-hankkeen omavastuuosuuteen.

Finnwatch sai EU:lta hankerahoitusta yhteensä 67 344 euroa. Tästä siirrettiin ennakkona vuodelle 2016 yhteensä 25 630,83 euroa.

Ylijäämää vuodelta 2015 kertyi 39 479,97 euroa.